

‘Technologie zal nooit de onderwijzer vervangen’

Online onderwijs is versterkend voor leerling én leraar

Digitalisering is verder in opkomst in het Vlaamse onderwijs. Digitale tools worden al volop gebruikt en sinds de coronapandemie losbarstte en scholen tijdelijk waren overgestapt op online (afstands)onderwijs, zijn de ogen geopend voor de mogelijkheden ervan. Eenvoudig is het allerminst om van traditioneel klassikaal onderwijs over te stappen op online onderwijs – of daar een mix van te maken.

Bij d-Teach hebben de juffen en meesters zich erin gespecialiseerd: zij geven enkel online onderwijs. Lieselot Declercq heeft samen met Annabel Declercq d-Teach in 2012 opgericht vanuit de pedagogische wetenschappen aan de Universiteit Gent.

Waarom de keuze voor specialisatie in online onderwijs?

We wilden inspelen op wereldwijd onderwijs, op wereldwijd toegankelijk zijn. Toen wij begonnen, was er geen afstandsonderwijs in Vlaanderen, terwijl daar wel behoefte aan was, onder meer van expats of Vlamingen in het buitenland die graag Vlaams onderwijs wilden, of ouders van kinderen met extra zorgbehoeften. In Europa waren er weinig voorbeelden van, daarvoor moesten we naar bijvoorbeeld Australië of Amerika,

waar het al wel gedaan werd. Je ziet dat het online onderwijs nu heel snel vooruit gaat en zich ontwikkelt. Wij werken nu met mensen die gespecialiseerd zijn in online lesgeven, daar ook in opgeleid en gediplomeerd zijn, gesteund op ons uniek pedagogisch model van online lesgeven.

Is online onderwijs beter?

Wij zijn niet tegen traditioneel onderwijs, ik denk dat het juist versterkend kan werken. Je ziet dat leraren er de voordelen van inzien. De nood is er echt wel. We zien dat jongeren erbij gebaat zijn. Voor sommige kinderen is online onderwijs echt een oplossing. Het grote voordeel van online onderwijs is dat je continu en direct feedback kan krijgen. Dat is de kracht ervan. En je kunt ook op de terugspoelknop drukken, dat kan in een gewoon klaslokaal niet. Je kunt kinderen er mee ondersteunen, helpen. Je ziet dat veel kinderen via de chat veel interactiever zijn dan gewoon in de klas bijvoorbeeld. Ook die voordelen zijn belangrijk om mee te nemen. Wil je inspelen op extra zorgvragen, dan kan samenwerking met online onderwijs een oplossing zijn. Je haalt dan het beste van twee werelden naar boven.

Hoe zorg je ervoor dat online onderwijs geen afstandsonderwijs wordt?

Het draait om de menselijk connectie. Kennis is belangrijk, maar ook de connectie. Online lesgeven doe je niet alleen, dat doe je ook met de ouders samen. Dan kun je pas echt het hele verhaal rond maken. Het draait om relaties en de persoonlijke contacten. Die persoonlijke interactie is belangrijk. Vraag hoe de week is geweest, informeer naar persoonlijke omstandigheden. Het is dan wel onderwijs letterlijk op

afstand, maar het is heel persoonlijk, zeker als het live is. Je krijgt een heel persoonlijke band met de kinderen, je kijkt tenslotte bij ze thuis mee.

Wat is belangrijk in online onderwijs?

Er is verschil tussen noodonderwijs en duurzaam onderwijs. Veel mensen hebben nu het beeld van noodonderwijs bij online onderwijs. Het kan kwalitatief en duurzaam zijn, maar dan zit er wel een strategie, een organisatie en een online didactiek achter. Alles moet gedaan worden vanuit die visie. Het is niet alleen werken met een tool. Je hebt een theoretisch kader nodig. Bedenk wat je wil bereiken, hoe je dat zo goed mogelijk doet. Het is belangrijk om te bepalen wat de doelgroep en wat de context is. Daar moet je de didactiek op aanpassen en aansturen. Online leren kan leuk, attractief en doelvaardig zijn, maar denk wel goed na over wat de leerlingen nodig hebben.

Hoe kunnen we overgaan tot (meer) online onderwijs?

Je kan inspelen op het versterken van het technologisch onderwijs. Er is al veel. Denk aan flip the classroom, aan hybride onderwijs, technologie in de klas: het is allemaal blended learning. De toegang tot internet en de infrastructuur is wel een basisvoorwaarde, ieder kind moet toegang tot internet en een computer hebben. Dan kun je daarna inspelen op technologie. Vanuit de overheid moeten daarvoor alle niveaus worden opengetrokken.

Je moet een plan opzetten, zodat wanneer er weer crisis is, iedereen er klaar voor is. Met een plan kun je op een goede manier duurzaam afstandsonderwijs opzetten voor specifieke groepen in het onderwijs. Daar moeten ook extra investeringen voor worden gedaan, ook in expertise en het opleiden van leraren. Vorming en opleiding is wel noodzakelijk, maar zoek de samenwerking. Het is zonde om nu weer opnieuw alles uit te vinden. Doe een beroep op organisaties die ervaring ermee hebben. Help elkaar daarmee.

Zijn leerkrachten er al klaar voor?

De mensen in ons team komen uit het traditionele onderwijs. Zij hebben allemaal een passie voor online lesgeven, maar weten wel hoe het is in het klassieke onderwijs. De leraren moeten wel ondersteund worden. Die leraar moet tenslotte ook gevormd worden, ze moeten ook niet aan hun lot overgelaten worden. Je ziet het bij de digitale vaardigheden van de leraren. Dat heeft altijd eerst prioriteit: als ze het eenmaal kunnen, durven ze daarna meer. Maar vergis je niet: het vergt speciale competenties om het te kunnen. Het is geen copy-

paste, het is echt een andere didactiek dan traditioneel onderwijs.

Leraren die online lesgeven, zijn sterke leraren. Je moet vaardig en flexibel zijn en ook goed in schriftelijke communicatie. Je moet rekening houden met copyright, bronvermeldingen voor materiaal dat je gebruikt in de lessen. Kunnen inspelen op veranderingen of storingen: wat doe je als het geluid of beeld het niet doet, of als een bepaald programma niet werkt? En dat niet alleen: juist online is het belangrijk om jouw les zo op te stellen dat je de juiste vragen stelt en ervoor zorgt dat je je leerling tot denken aanzet. Die opleiding en begeleiding daarvoor is belangrijk. Soms is daarvoor ook ondersteuning van nodig vanuit organisaties.

Zal het traditionele lesgeven verdwijnen?

Dat denk ik niet. Wat je wel ziet, is dat leraren zonder digitale vaardigheden en skills, dat die wel vervangen zullen worden door degenen die dat wel kunnen. Maar ik ben ervan overtuigd: de technologie zal het nooit helemaal overnemen, zal nooit een leraar vervangen.

Tips

Ondersteun: vergeet niet dat jongeren ook gevormd moeten worden. Zij moeten eveneens opgeleid worden in het online lesgeven, moeten leren daarmee om te gaan, de vaardigheden leren. Zij moeten immers zelfregulerend en zelfstandig leren en werken.

Samenstelling: bekijk of het per se in alle gevallen nodig is een les in grote groepen te verzorgen. In sommige gevallen is het beter in kleinere groepjes op te splitsen.

Doelgroep: let goed op wie aan de andere kant van je scherm zit. Jonge kinderen hebben een kleine aandachtsspanne. Zet die bijvoorbeeld nooit langer dan een half uur achter de computer. Bekijk wat er online en offline gedaan kan worden.

Werkvorm: bekijk goed hoe je lesgeeft als je dat online doet. Bepaal welke werkvorm je kiest, afhankelijk van wat het kind al wel of niet kan, en speel daar op in.

Deel: vorm een community met elkaar om informatie en ervaringen uit te wisselen. Steun elkaar, je hoeft het niet alleen te doen. Dat kan intern of extern, bijvoorbeeld met de facebookgroep 'Distance teaching tips' vanuit d-Teach. Daar zijn inmiddels al meer dan 3500 mensen bij aangesloten.